

קול קורא: גיליון מיוחד, בטחון סוציאלי, בנושא עבודה סוציאלית מודעת-עוני

עורכת: פרופ' מיכל קרומר-נבו, המחלקה לעבודה סוציאלית ע"ש שפיצר, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

הפרדיגמה של עבודה סוציאלית מודעת-עוני פותחה על ידי פרופ' מיכל קרומר-נבו מהמחלקה לעבודה סוציאלית ע"ש שפיצר באוניברסיטת בן-גוריון בנגב ואומצה בשנת 2016 כפרדיגמה מובילה בעבודת המחלקות לשירותים חברתיים. הפרדיגמה מבוססת על תיאוריות ביקורתיות בע"ס, תיאוריות רווחה חדשניות ותיאוריות של טיפול התייחסותי, והיא כוללת שלשה עקרונות תיאורטיים, אתיים ופרקטיים (להרחבה על הפרדיגמה ראו, קרומר-נבו, 2015):¹

1. עוני הוא הפרה של זכויות אדם, המתבטאת במחסור במשאבים כספיים; בנגישות מוגבלת לשירותים חיוניים ובהדרה חברתית הכוללת זלזול, סטיגמה והכחשת ידע החיים שאנשים רכשו. מכאן, שהעמדות, ההתנהגות ואורחות חייהם של מי שחי בעוני הם פועל יוצא של מציאותם החברתי ולא סיבתו.

2. ידע הוא תוצר של הבניות חברתיות ומיקום חברתי ועל כן המקור הראשון לידע אודות אנשים החיים בעוני ומצבם הוא האנשים עצמם. הידע הרלבנטי נרכש מתוך קירבה בין אנשי מקצוע למי שיודעים מהו עוני כחויית חיים.

3. תפקיד אנשי מקצוע הוא לעמוד לצד לקוחותיהם במאבקם בעוני, לייצג אותם ולסייע להם בהתמודדות עם המצב אליו נקלעו ובהשמעת קולם בחברה.

בשנת 2010 הוקמה באוניברסיטת בן-גוריון תכנית להכשרת סטודנטים לעבודה סוציאלית מודעת-עוני, במסגרתה פותחו שני מודלים ייחודיים: מודל לפרקטיקה עם משפחות בעוני, המיועד ליישום במחלקות לשירותים חברתיים²; ומודל אינטגרטיבי להכשרה של סטודנטים ואנשי מקצוע, הכולל קורסים עיוניים, פרקטיקום והדרכה. הפרדיגמה מיושמת כיום בחמש תכניות של משרד הרווחה הפועלות ביותר ממאה ישובים ועם כ- 3,000 משפחות. תכניות אלו מיועדות לעבוד עם משפחות החיות בעוני ולמניעת הוצאת ילדיהם מהבית.

מטרת הגיליון המיוחד הוא להציג את הפרדיגמה, על עקרונותיה ויישומיה, וכן לשמש במה לדיון ביקורתי אודות הפרדיגמה, הישגיה ומגבלותיה. **המעוניינים להשתתף בגיליון המיוחד מוזמנים להגיש מאמר לגב' מיה עורב, בכתובת mayao@nioi.gov.il עד ל-1 בספטמבר 2018.** כל מאמר יעבור שיפוט עמיתים כמקובל.

ליתר פרטים אודות הפרדיגמה והגיליון המיוחד נא לפנות לפרופ' מיכל קרומר-נבו בכתובת mkrumernevo@gmail.com

¹ קרומר-נבו, מ. (2015). עבודה סוציאלית מודעת-עוני: פרדיגמה חדשה לפרקטיקה עם אנשים בעוני. *חברה ורווחה*, ל"ה (3): 301-321.

² סער-הימן, י., לביא-אג'אי, מ. וקרומר-נבו, מ. (2017). פרקטיקה של עבודה סוציאלית מודעת-עוני: נקודת המבט של משתמשות השירותים. *בטחון סוציאלי*, 101.